

UCHWAŁA nr.....
RADY MIEJSKIEJ w TARNOWIE
z dnia 2019 r.

w sprawie wystąpienia do Zarządu Województwa Małopolskiego o podjęcie inicjatywy uchwałodawczej dotyczącej wprowadzenia na obszarze Gminy Miasta Tarnowa ograniczeń w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw

Na podstawie art. 18 ust. 1 oraz art. 18 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 506, 1309, 1571, 1696 i 1815) Rada Miejska w Tarnowie uchwala, co następuje:

§ 1. Rada Miejska w Tarnowie zwraca się do Zarządu Województwa Małopolskiego z wnioskiem o podjęcie inicjatywy uchwałodawczej w celu wprowadzenia na obszarze Gminy Miasta Tarnowa dalej idących ograniczeń niż określone w uchwale nr XXXII/452/17 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 23 stycznia 2017 r. w sprawie wprowadzenia na obszarze województwa małopolskiego ograniczeń i zakazów w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw (Dz. Urz. Woj. Małop. Poz. 787).

§ 2. 1. Rodzaje instalacji, których dotyczą wnioskowane ograniczenia to instalacje, w których następuje spalanie paliw w rozumieniu art. 3 pkt. 3 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne (t. j. Dz. U. z 2012 r. poz. 1059 z późn. zm.), w szczególności kocioł i piec, jeżeli:

- 1) dostarczają ciepło do systemu centralnego ogrzewania lub
- 2) wydzielają ciepło poprzez:
 - a) bezpośrednie przenoszenie ciepła lub
 - b) bezpośrednie przenoszenie ciepła w połączeniu z przenoszeniem ciepła do cieczy lub
 - c) bezpośrednie przenoszenie ciepła w połączeniu z systemem dystrybucji gorącego powietrza.

2. Podmiotami, dla których wnioskuje się wprowadzenie ograniczeń są podmioty eksploatujące instalacje wskazane w ust. 1.

§ 3. 1. W instalacjach wskazanych w § 2 wnioskuje się o dopuszczenie stosowania wyłącznie następujących rodzajów paliw, z zastrzeżeniem ust. 2:

- 1) paliwa gazowego w rozumieniu art. 3 pkt 3a ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne,
- 2) lekkiego oleju opałowego w rozumieniu art. 2 ust. 1 pkt 8 ustawy z dnia 25 sierpnia 2006 r. o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw.
- 3) biomasy stałej w odniesieniu do instalacji określonych w § 5.

2. Wnioskuje się o niestosowanie ust. 1 do instalacji, o których mowa w § 2 ust. 1, jeśli spełnione są łącznie następujące warunki:

- 1) spalanie paliwa zachodzi w instalacji, spełniającej minimalne poziomy sezonowej efektywności energetycznej i normy sezonowego ogrzewania pomieszczeń określonych w pkt 1 załącznika do rozporządzenia Komisji (UE) 2015/1189 z dnia 28 kwietnia 2015 r. w sprawie wykonania dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/125/WE w odniesieniu do wymogów dotyczących ekoprojektu dla kotłów na paliwo stałe;

2) występuje brak możliwości technicznych przyłączenia do sieci ciepłowniczej lub gazowej, potwierdzony przez operatora sieci.

3. W przypadku zaistnienia, po wejściu w życie wnioskowanych ograniczeń, możliwości technicznych pozwalających na podłączenie do sieci ciepłowniczej lub gazowej, postuluje się, aby instalacje o których mowa w ust. 2 mogły być eksploatowane przez okres nie dłuższy niż 15 lat od daty rozpoczęcia eksploatacji.

§ 4. Wnioskuje się, aby warunki, o których mowa w § 3 ust. 1 pkt 1-2 obowiązywały od dnia 1 września 2025 r.

§ 5. Wnioskowane ograniczenia nie dotyczą eksploatacji miejscowych ogrzewaczy pomieszczeń, przez które rozumie się instalacje z widocznym otwartym paleniskiem lub zamkniętym wkładem kominkowym z widocznym paleniskiem z naturalnym ciągiem, w których powstające w wyniku spalania biomasy stałe ciepło oddawane jest do pomieszczenia w wyniku promieniowania (kominek), pod warunkiem, że spełnione w odniesieniu do tych instalacji są łącznie następujące wymagania:

- 1) spalanie biomasy stałej zachodzi w instalacji, z której emisja cząstek stałych (pyłów) nie przekracza granicznych wielkości emisji określonych w pkt 2. lit. a załącznika II do rozporządzenia Komisji (UE) 2015/1185 z dnia 24 kwietnia 2015 r. w sprawie wykonania dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/125/WE w odniesieniu do wymogów dotyczących ekoprojektu dla miejscowych ogrzewaczy pomieszczeń na paliwo stałe;
- 2) nie stanowią one podstawowego źródła ciepła w lokalu.

§ 6. 1. Równocześnie Rada Miejska zobowiązuje Prezydenta Miasta Tarnowa do kontynuacji i intensyfikacji zadań z zakresu ochrony środowiska, m. in. obejmujących udzielanie mieszkańcom Gminy Miasta Tarnowa dotacji na trwałą zmianę systemu ogrzewania opartego na paliwie stałym na podłączenie do miejskiej sieci ciepłowniczej, ogrzewanie gazowe, ogrzewanie elektryczne, ogrzewanie olejowe oraz instalację odnawialnych źródeł energii.

2. Zobowiązuje się Prezydenta Miasta Tarnowa do przygotowania i wprowadzania działań osłonowych dla mieszkańców Gminy Miasta Tarnowa spełniających kryteria dochodowe do objęcia pomocą społeczną, którzy poniosą zwiększone koszty grzewcze lokalów mieszkaniowych związane z trwałą zmianą systemu ogrzewania opartego na paliwie stałym na inny system.

§ 7. Rada Miejska w Tarnowie wnioskując do Zarządu Województwa Małopolskiego o podjęcie inicjatywy uchwałodawczej, o której mowa w § 1 niniejszej uchwały, wnosi również o rozważenie możliwości objęcia analogiczną regulacją także gminy sąsiadujące z Gminą Miasta Tarnowa - w porozumieniu z organami samorządów tych gmin.

§ 8. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Tarnowa.

§ 9. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Miejskiej

Uzasadnienie

Niniejsza uchwała jest podejmowana w celu zapobieżenia negatywnemu oddziaływaniu na zdrowie ludzi oraz środowisko. Rada Miejska akceptuje i popiera działania mające na celu wprowadzenie ograniczeń w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw. Uchwała ma charakter intencyjny gdyż stosownie do postanowień art. 96 POŚ wyłączną kompetencję do wprowadzenia przedmiotowych ograniczeń ma sejmik wojewódzki.

Istnieje wiele dowodów naukowych potwierdzających, że zarówno długoterminowe, jak i krótkoterminowe narażenie na zanieczyszczenie pyłami zawieszonymi (smogiem) prowadzi do przedwczesnych zgonów, schorzeń układu krążenia i układu oddechowego, w tym zwiększonej liczby hospitalizacji oraz przyjęć na oddziałach ratunkowych w wyniku zawału serca oraz udaru mózgu. Dodatkowo benzo(a)piren jest substancją o silnych własnościach mutagennych i kancerogennych (przyczynia się m.in. do raka płuc).

Szacuje się, że z powodu zanieczyszczeń pyłami zawieszonymi umiera przedwcześnie w Polsce około 40 tys. osób. Dla pyłu zawieszonego Światowa Organizacja Zdrowia podaje następujące wartości stężeń bezpiecznych dla zdrowia i życia:

- a) PM_{2,5}: średnie stężenie roczne poniżej 10 µg/m³, zaś średnie stężenie 24-godzinne poniżej 25 µg/m³,
- b) PM₁₀: średnie stężenie roczne poniżej 20 µg/m³, zaś średnie stężenie 24-godzinne poniżej 50 µg/m³.

Według badań WHO średnie stężenie roczne PM_{2,5} na poziomie 35 µg/m³ (w Tarnowie odnotowujemy stężenia przekraczające ten poziom) jest związane z o 15% wyższym, długoterminowym ryzykiem umieralności w stosunku do wartości 10 µg/m³. Redukcja stężeń PM_{2,5} z poziomu 35 µg/m³ do 25 µg/m³ pozwoliłaby zmniejszyć ryzyko przedwczesnej umieralności o 6% [WHO]. Redukcja taka poprawi również kondycję zdrowotną mieszkańców Tarnowa (mniejsza zapadalność na różne schorzenia). Skutki długotrwałego narażenia na pyły zawieszone obejmują:

- przedwczesne zgony, w szczególności związane z chorobami układu krążenia,
- powikłania sercowo-naczyniowe, w tym zawał serca i udar mózgu,
- gorszy rozwój płuc oraz rozwój przewlekłych chorób układu oddechowego jak np. astma u dzieci,
- nowotwory,
- negatywny wpływ okołoporodowy, np. w postaci zwiększonej umieralności noworodków i niskiej masy urodzeniowej.

Efekty zdrowotne związane z krótkoterminowym narażeniem to:

- przedwczesne zgony, zwłaszcza związane z chorobami układu oddechowego i sercowo-naczyniowego,
- zwiększona ilość przyjęć szpitalnych i wizyt w Szpitalnych Oddziałach Ratunkowych (SOR), związanych z ostrymi schorzeniami układu sercowo-naczyniowego takimi jak zawały serca i udary mózgu,
- zwiększona liczba hospitalizacji i wizyt w SOR, w związku z powikłaniami oddechowymi takimi jak napady astmy, zwiększenie częstości takich objawów jak kaszel, świsty oskrzelowe i uczucie duszności,
- negatywny wpływ na parametry funkcji płuc, zwłaszcza u dzieci i osób z chorobami układu oddechowego takimi jak astma.

Osobami najbardziej narażonymi na zwiększone ryzyko zdrowotne związane z ekspozycją na cząstki drobne i cząstki o większej średnicy są osoby chorujące na schorzenia układu sercowo-

naczyniowego i oddechowego (w tym astmę), osoby w podeszłym wieku, dzieci oraz osoby uboższe. Wyniki badań wskazują, że kobiety w ciąży, noworodki oraz pacjenci z pewnymi obciążeniami zdrowotnymi jak cukrzyca, mogą również podlegać złemu wpływowi zdrowotnemu PM_{2,5}. W przypadku benzo(a)pirenu za wartość bezpieczną dla zdrowia i życia uznaje się średnie roczne stężenie na poziomie 1 ng/m³ (wartość docelowa wskazana w prawie UE). W Tarnowie wartość ta przekroczona jest około 3-krotnie, co przekłada się na ekspozycję porównywalną z czynnym paleniem tytoniu.

Zanieczyszczenie powietrza generuje ponadto wysokie koszty ekonomiczne (tzw. koszty zewnętrzne). Koszty te obejmują w szczególności: wydatki na opiekę zdrowotną, ponoszone bezpośrednio przez ludzi chorujących z powodu zanieczyszczenia powietrza, jak i wydatki w ramach państwowego systemu opieki zdrowotnej, koszty wynikające z mniejszej produktywności, w tym absencji w pracy, koszty związane z przedwczesną umieralnością, czy straty materialne wynikające z przyspieszonej degradacji zabytków.

Uchwała wymienia przykładowy katalog instalacji, w których następuje spalanie paliw (kocioł lub piec), jednocześnie wyłączając z zakresu przedmiotowego uchwały kominki, jeżeli stanowią drugie źródło ogrzewania lokalu i spełniają wymogi „ekoprojektu”. Celem wskazania wskazanego katalogu jest uczynienie uchwały regulacją przejrzystą i jasną dla podmiotów określonych w § 3 uchwały. W uchwale wymieniono kocioł lub piec ponieważ są to instalacje, w których najczęściej następuje spalanie paliw w celu dostarczania ciepła do systemu centralnego ogrzewania (kocioł) lub wydzielania ciepła (piec) poprzez bezpośrednie przenoszenie ciepła ewentualnie połączone z przenoszeniem ciepła do cieczy lub z systemem dystrybucji gorącego powietrza. Katalog nie jest wyczerpujący ponieważ na rynku instalacji pojawiają się różne produkty, a ponadto producenci instalacji używają dla nich różnych nazw.

Uchwała wskazuje w § 3 rodzaj podmiotów (adresatów) dla których postuluje się wprowadzenie ograniczeń. Są nimi podmioty eksploatujące instalacje określone w § 2 uchwały. Uchwałodawca nie różnicuje adresatów uchwały z punktu widzenia posiadania przez nich tytułu prawnego do instalacji. Z punktu widzenia celów uchwały istotny jest sposób eksploatacji instalacji. Zgodnie z art. 96 ust. 6 pkt. 3 POŚ uchwała sejmiku województwa określa rodzaje lub jakość paliw dopuszczonych do stosowania lub których stosowanie jest zakazane na obszarze, o którym mowa w pkt 1, lub parametry techniczne lub rozwiązania techniczne lub parametry emisji instalacji, w których następuje spalanie paliw, dopuszczonych do stosowania na tym obszarze.

Uchwała określa rodzaje paliw, które powinny zostać dopuszczonych do stosowania, co oznacza postulowany zakaz stosowania rodzajów paliw, które nie zostały wymienione w uchwale. Dopuszczone do stosowania zostałyby: paliwa gazowe, a z paliw ciekłych lekki olej opałowy, w rozumieniu art. 2 ust. 1 pkt 8 ustawy z dnia 25 sierpnia 2006 r. o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw (t.j. Dz. U. z 2014 r. poz. 1728 z późn. zm.).

Wskazane w uchwale paliwa gazowe i płynne charakteryzują się niską emisją zanieczyszczeń do powietrza, zwłaszcza pyłu PM₁₀, PM_{2,5} oraz benzo(a)pirenu. Według raportu Europejskiej Agencji Środowiska „EMEP/EEA emission inventory guidebook 2013” wskaźniki średniej emisji dla spalania paliw gazowych w kotłach małej mocy wynoszą 0,2 g/GJ dla pyłu PM₁₀ i PM_{2,5} oraz 0,56 µg/GJ dla benzo(a)pirenu, natomiast dla paliw ciekłych 1,5 g/GJ w zakresie emisji pyłu PM₁₀ i PM_{2,5} oraz 80 µg/GJ dla emisji benzo(a)pirenu. Spalanie paliw gazowych i ciekłych w kotłach powoduje więc kilkaset razy mniejszą emisję tych zanieczyszczeń niż spalanie paliw stałych w kotłach (średnio 480 g/GJ emisji pyłu PM₁₀, 470 g/GJ PM_{2,5} oraz 121 mg/GJ benzo(a)pirenu w przypadku spalania biomasy oraz 225 g/GJ emisji pyłu PM₁₀, 201 g/GJ pyłu PM_{2,5} oraz 270 mg/GJ benzo(a)pirenu w przypadku spalania innych paliw stałych). Spośród paliw ciekłych wskazanych w uchwale wyłączone z dopuszczenia do stosowania byłyby ciężkie

oleje opałowe ze względu na niekorzystny wpływ ich spalania na emisję zanieczyszczeń do powietrza.

Zgodnie z opracowaniem Krajowego Ośrodka Bilansowania i Zarządzania Emisjami „Wskaźniki emisji zanieczyszczeń ze spalania paliw, kotły o nominalnej mocy cieplnej do 5 MW” [KOBiZE, 2015 r.] emisja pyłu zawieszzonego ze spalania ciężkiego oleju opałowego (2 222 g/Mg) jest znacznie wyższa niż ze spalania oleju lekkiego (407 g/Mg). Przytoczone wskaźniki emisji dla poszczególnych paliw są wartościami średnimi i w zależności od stosowanego urządzenia grzewczego i warunków spalania mogą osiągać wartości niższe lub wyższe. Dodatkowo uchwałe wnioskuję się, aby nie wprowadzać zakazu spalania paliw stałych w tam gdzie występuje brak możliwości technicznych przyłączenia do sieci ciepłowniczej lub gazowej, potwierdzony przez operatora sieci, a jednocześnie spalanie paliwa zachodzi w instalacji, spełniającej wymogi „ekoprojektu” dla kotłów na paliwo stałe. Taki wyjątek podyktowany jest przez wzgląd na dobro mieszkańców, którzy nie będą mieli technicznej możliwości przyłączenia się do miejskiej sieci ciepłowniczej lub sieci gazowej. W przypadku gdy w przyszłości pojawią się techniczne możliwości, wówczas będą mieli znów czas na zmianę źródła ogrzewania.

W uchwale postuluje się dość długi okres dostosowawczy na przygotowanie się do ograniczeń ogrzewania paliwami stałymi. Wnioskuję się, aby przedmiotowe ograniczenia weszły w życie od 1 września 2025 roku, co pozwoli na dokończenie procesu wymiany starych pieców oraz inwestycje w zakresie termomodernizacji budynków i podłączeń do miejskiej sieci ciepłowniczej.

W celu ograniczenia negatywnych skutków finansowych dla dotychczasowych użytkowników instalacji grzewczych na paliwa stałe uchwała wskazuje Prezydentowi Miasta Tarnowa kierunki działania m.in. w zakresie udzielania dotacji z budżetu gminy na wymianę pieców itd. oraz wdrożenia programu osłonowego dla mieszkańców Gminy Miasta Tarnowa spełniających kryteria dochodowe do objęcia pomocą społeczną, którzy poniosą zwiększone koszty grzewcze lokali mieszkaniowych, związane z trwałą zmianą systemu ogrzewania opartego na paliwie stałym na inny proekologiczny system.